

EGEN LYA MED LAGOM
MYCKET HJÄLP

Om boende och stöd i hemmet

STADIGA BAND SOM
BINDER OCH BÄR

Om relationer till föräldrar, syskon och släkt

NÅGOT ATT GÖRA PÅ
KVÄLLAR OCH HELGER

Om intressen och stöd på fritiden

SJÄLVSTÄNDIGHETENS LABYRINT

STUDIEMATERIAL

IN OCH UT PÅ
ARBETSMARKNADEN

Om jobb och delaktighet i arbetslivet

INVANDA RESVÄGAR OCH
TEKNISKA UTMANINGAR

Om resor, tekniska hjälpmedel och
sambandsinformation

OJÄMLIKA MÖTEN MED
VÅRD OCH MYNDIGHETER

Om kontakt med dem som beslutar
om stöd och behandling

Text: En arbetsgrupp bestående av Frii Ahmadi, Sara Rahm Pernold, Elisabeth Rågård, Kirsi Santamäki och Annika Vogel, Sigtuna kommun samt Emil Erdtman, FOU nu
Foto och grafisk formgivning: Yanan Li, FOU nu

FOU nu, Birgittavägen 4, Järfälla.
www.founu.se
ISBN-978-91-983023-1-8
november 2016

FOU nu

FOU nu är en forsknings- och utvecklingsenhet med uppdrag att bidra till ökad kvalitet inom vård och omsorg om äldre personer och vuxna med funktionsnedsättning. FOU nu verkar utifrån en helhetssyn på vård, omsorg och stöd till individen.

Vård och omsorg sker i en ständigt föränderlig miljö där utveckling, kunskap och reflektion går hand i hand. FOU nu bidrar till utvecklingsprocesser och tillsammans med verksamheter tar vi fram ny kunskap. FoU-arbetet ska vara till nytta, öppna nya vägar, skapa nya kontaktytor och tankar som leder vardagsarbetet framåt. Det är bara när ny kunskap används som det skapas mervärde som leder till utveckling, arbetsglädje och kvalitet.

FOU nu ägs gemensamt av Stockholms läns landsting och sju kommuner i nordvästra Stockholm: Ekerö, Järfälla, Sigtuna, Sollentuna, Solna Stad, Upplands-Bro och Upplands Väsby.

www.founu.se

ATT ARBETA MED SJÄLVSTÄNDIGHETENS LABYRINT I STUDIECIRKEL

Vi som tagit fram detta material har goda erfarenheter av att arbeta med studiecirkel inom olika verksamheter. I studiecirkeln sker ett lärande både hos individen och gruppen. Att delta i studiecirkel ska alltid vara frivilligt.

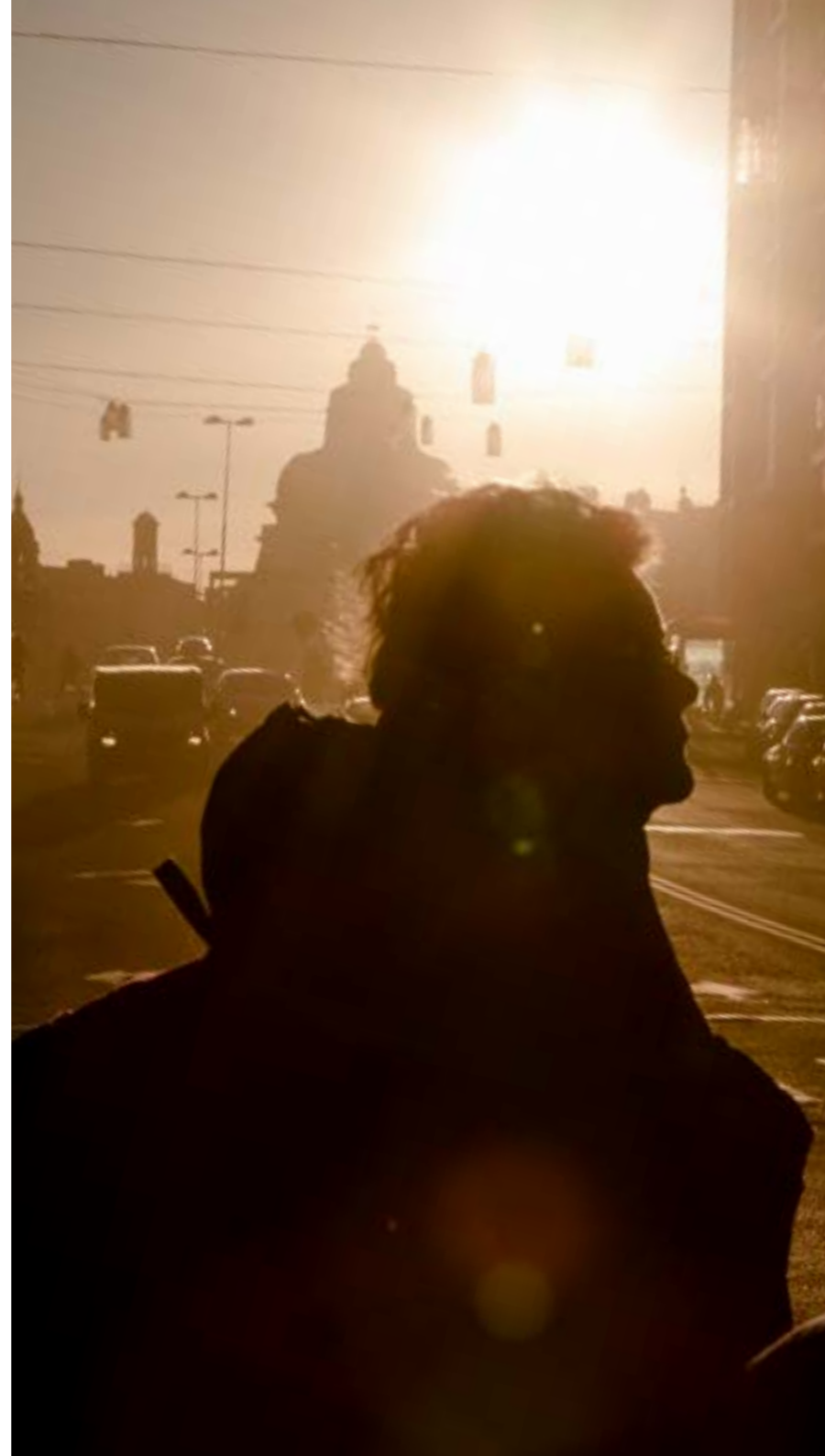
Om studiecirkeln utgör en redan existerande grupp, till exempel ett arbetslag, är det viktigt att se studiecirkeln som något annat än det vanliga "snacket" på jobbet.

När vi ingår i en grupp undrar vi i början vad det är för ett sammanhang och vilka de andra deltagarna är. När denna prövande fas är över brukar en behaglig trevnad infinna sig. Stanna inte i gemytet utan gå vidare genom att lyssna och lära av varandra på ett reflekterande och konstruktivt sätt.

I alla grupper finns olika åsikter och utgångspunkter. Bli inte rädd för detta och dölj inte åsiktsskillnaderna utan låt dem istället berika samtalet och föra det vidare. Alla åsikter är intressanta och värda att ta tillvara. Även konflikter kan vara utvecklande om man klargör vad det är som skapar konflikten och reder ut detta.

En lagom grupp är fem till åtta personer.

Studiecirkeln bygger på att alla deltagare bidrar i diskussionen på ett öppet, ärligt och nyfiket sätt. Man ska kunna bjuda på egna tankar och erfarenheter utan att för den skull känna sig pressad att berätta om det privata eller sådant man inte vill ta upp.

Följande tabell är inspirerad av forskning om lärande nätverk:

Fördelar:	Individ	Grupp
Kort sikt	<ul style="list-style-type: none">- Få göra sin röst hörd och delge idéer.- Ökad kunskap, förståelse och medvetenhet om den egna situationen.- Spegla egna tankar mot andras.	<ul style="list-style-type: none">- Se sin situation i ett större sammanhang.- Erfarenhetsutbyte.- Lyfta dilemman.- Identifiera utvecklingsområden.- Inspiration till att arbeta vidare.
Lång sikt	<ul style="list-style-type: none">- Förändring och utveckling av arbetsformer.- Ökad självständighet för personer med funktionsnedsättning.	<ul style="list-style-type: none">- Utveckling av verksamheter.- Ökad kvalitet i kommunens service och tjänster.- Samsyn och förståelse.

FÖRSTÅELSE

Hur vore det för mig?

Läs med ett öppet sinne och fundera på hur du själv skulle tänka och reagera i liknande situationer. Har du själv erfarenheter av det som beskrivs i skriften? Finns det några paralleller till hur ditt eget liv ser ut?

Denna självreflektion kan ske tyst hos var och en, men det kan också vara bra att sätta ord på dessa tankar inför andra. Syftet är att bredda förståelsen för hur människor med funktionsnedsättning lever, resonerar och fungerar.

REFLEKTION

Vad håller vi på med?

Reflektion om hur verksamheten fungerar i nuläget handlar om att sätta ord på det man tänker och gör i sitt arbete, att ifrågasätta det och undersöka alternativa handlingsmönster. Det handlar om att bedöma vad som fungerar bra och inte – och hur det fungerar.

Genom att alla delar med sig av sina goda och mindre goda exempel från arbetet med stöd till personer med funktionsnedsättning sker ett värdefullt erfarenhetsutbyte.

UTVECKLING

Hur kan verksamheten förbättras?

Det finns mycket man kan påverka i sin egen arbetsituation, men att arbeta med hela verksamhetens större utvecklingsarbete behöver inte ingå i alla cirklar. Man kan låta det komma i ett senare skede.

Att jobba med UTVECKLING förutsätter att ansvarig chef är positiv till och efterfrågar utvecklingsidéer. Vidare att det finns en plan för hur idén ska värderas, testas och följas upp.

SYFTET MED STUDIECIRKELN

En studiecirkel innebär lärande av varandra genom samtal. Detta samtal väcker nya frågor och kan inspirera till fortsatt undersökande om till exempel hur brukarna uppfattar sin situation och hur stödet kan förbättras.

Studiecirkeln kan bli en källa för goda diskussioner på arbetsplatsen och ge skjuts på frågor på ett annat sätt än det som vanligtvis sker på APT och planeringsdagar.

Ansvarig chef behöver godkänna att studiecirkeln sker på arbetstid, men behöver själv inte vara den som leder studiecirkeln eller delta i träffarna. Bestäm innan hur idéer som kommer upp i studiecirkeln ska återkopplas till chefen.

INVOLVERING

Människor med funktionsnedsättningar har rätt till inflytande över vad som händer och sker i livet och i de verksamheter de deltar i.

Cirkelns faser förståelse, reflektion och utveckling får en bättre och djupare kvalitet om de människor som studiecirkeln ytterst handlar om involveras med sina tankar och åsikter. Denna kunskap ökar i förlängningen kvaliteten hos verksamheten och insatserna kommer att svara bättre mot de behov människor med funktionsnedsättningar har.

Man kan involvera brukare i cirkeln genom att bjuda in någon vid ett enstaka tillfälle eller låta studiecirkeln bestå av både personal och brukare. Det går också att ha samtal med brukare mellan varje träff eller avsluta hela cirkeln med frågor att ta vidare till brukare. Men tänk på att när beslutsfattare och personal involverar brukare finns en inneboende maktobalans.

Genom att låta brukare t ex leda möten eller sätta agendan kan maktobalansen kompenseras något. Rollspel kan vara ett sätt att tillsammans få syn på dessa ojämlika relationer.

I forskningen görs olika graderingar av delaktighet:

- att vara med i beslutsfattandet och dela ansvar för detta
- att delta i arbete och utförande och bidra med aktiv insats
- att komma med förslag och fungera som rådgivare till beslutsfattare
- att informera om sin situation

Forskning talar också om negativa former av brukarmedverkan, som den "tokenism" som uppstår när någon bjuds in till olika samråd, men utan att åsikterna beaktas eller tas på allvar.

TANKETIPS

KASAM

Aaron Antonowskys bok Hälsans mysterium handlar om människans behov av sammanhang. Vi mår bra när tillvaron upplevs som begriplig, hanterbar och meningsfull.

Begriplighet

Jag förstår mig själv och andra. Jag blir förstådd. Jag förstår vad som kommer att hända nu och framöver.

Avsaknad av begriplighet leder till kaos, oro och hjälplöshet.

Hanterbarhet

Jag är säker på att jag kommer hitta lösningar för olika situationer. Jag kan, vill, vågar och får använda mina egna och andras resurser. Det kan behövas stöd från personal eller hjälpmedel för att man ska känna att situationen är hanterbar.

Avsaknad av hanterbarhet gör att man känner sig som ett offer för omständigheterna.

Meningsfullhet

Det jag gör är meningsfullt för mig och andra. Jag är motiverad och gör det som jag är intresserad av. Livet har en mening.

Fokusera på människors styrkor istället för svagheter och problem för att de ska må så bra som möjligt och få en känsla av sammanhang.

För cirkelledare

ATT LEDA STUDIECIRKEL

Den som leder en studiecirkel behöver inte kunna mer än de andra i själva ämnet. Den eller de som leder studiecirkeln förbereder och håller i träffarna. En av ledarens huvuduppgifter är att markera när cirkelns samtal börjar och slutar (enligt utsatt tid). Förutom att hålla ordning på tiden ska cirkelledaren föra samtalet framåt. Alla ska komma till tals och därför kan det ibland bli nödvändigt att be någon som pratar mycket att vänta och ge ordet till någon av de lite tystare.

Ju större gruppen är desto viktigare blir det att fördela ordet jämlikt i gruppen. Ett tips är att låta deltagarna diskutera en fråga två och två (eller tre...). Låt sedan varje grupp berätta vad de kommit fram till. Fortsätt diskussionen i allt större och större grupper för att avsluta i helgrupp.

Ibland kan man låta deltagarna sitta tysta och fundera enskilt över en viss fråga. Papper och penna för att skriva ner tankarna kan vara bra för att lättare kunna förklara och beskriva sin idé i en större grupp.

Samtalsledaren måste vara vaksam så att ingen blir åsidosatt eller förminskad. Man pratar givetvis till varandra, inte om varandra. Att få råd och pekpinnar

uppskattas inte av alla. Uppmuntra hellre deltagarna att berätta hur de själva tänker och hur de löst olika situationer.

Det är viktigt att alla känner sig välkomna, och inte utpekade om man kommer in senare eller måste vara borta några gånger. Presentera nya deltagare. Inled varje möte med en runda där alla säger något kort om sin nuvarande situation.

Om ett visst tema dyker upp gång på gång på samma sätt eller om man hamnar helt utanför ämnet är det cirkelledarens uppgift att vänligt men bestämt återföra diskussionen till rätt spår igen.

Ett blädderblock är bra både för att dokumentera och för att kunna följa diskussionen (vad är det vi har sagt idag?). Självklart kan projektor eller gemensamt digitalt dokument användas om grupper vill det, men blädderblock eller en pappersduk på bordet är ofta lämpligare i en mindre grupp.

PRAKTISK CHECKLISTA

Förberedelser

Den här studiecirkeln bygger på:

- Upptaktsträff
- 3 träffar om olika kapitel
- Avslutningsträff
- Frivillig gå-vidare-träff om UTVECKLING

Initiativet till studiecirkeln kan komma från olika håll. Förankra alltid hos ansvarig chef eller chefer för verksamheter som berörs.

Skriv en inbjudan och rekrytera deltagare enligt den målgrupp ni valt. Informera om studiecirkelns syfte och att deltagande är helt frivilligt.

Fika är ett trevligt inslag, men innebär utgifter som måste tas någonstans ifrån. Går det ordna via ansvarig chef? Andra utgifter kan vara papper och pennor eller eventuellt rumshyra.

(Det finns även flera studieförbund som hjälper till med arrangemang av studiecirklar.)

Träffar

- Bestäm antal träffar (fem eller sex)
- Fastställ tillsammans datum och tider (lagom är 1,5 timme per tillfälle)

Skriften

Innan cirkeln bör cirkelledaren se till att alla har varsitt exemplar av skriften. Saknas dessa kan man skriva ut hela eller delar via den kostnadsfria pdf-filen på founu.se (men då förlorar man känslan i skriftens bild och layout). Nytryck kan beställas till subventionerat pris via rjs@telia.com

Förberedelser inför varje träff

- Läs igenom det valda kapitlet.
- Gör en ungefärlig planering av träffen.
- Möblera och ställ iordning rummet efter antalet deltagare. Ordna ev fika och vatten
- Ta fram blädderblock och pennor

Vid varje träff

- Hälsa välkommen
- Presentera dagens område
- Presentationsrunda med en fråga (t ex Har du funderat vidare på det vi pratade om förra gången?)
- Diskutera ämnet på det sätt som planerats
- Skriv upp det viktigaste och intressantaste
- Summera tillsammans det viktigaste (är det något som bör tas vidare till kollegor och chef eller något som inte bör föras vidare?)
- Alla säger något avslutande om vad de tar med sig från träffen
- Tacka och påminn om nästa träff

Efter varje träff

- Ställ iordning rummet
- Samla ihop dokumentationen

1 FÖRSTA TRÄFFEN

Diskutera vid första träffen syftet med studiecirkeln och vilken förväntan som finns hos deltagarna och vad de förväntas göra och läsa.

Gå igenom innehållsförteckningen och välj tre kapitel som gruppen vill arbeta med. Här kan deltagarnas dagliga arbete och intressen påverka. Diskutera detta, men om det drar ut på tiden kan var och en kryssa för sitt prioriterade kapitel på ett blädderblocksblad med 1 – 9. Då framgår vilka kapitel som gruppen favoriserar.

ÖVNING 1:

1. Var och en (eller i par) funderar ut ett motsatsord till SJÄLVSTÄNDIGHET (att bara lägga till o- framför räcker inte).
2. Rita en linje mellan de två orden och placera dig själv någonstans på skalan.
3. Diskutera i grupp vad era ord och kryss står.
4. Var på skalan skulle du placera den verksamhet du jobbar med eller får stöd från?

ÖVNING 2:

Välj varsitt ord i ordlistan (s134 – 135) och förbered under ca 15 minuter (sök information på nätet vid behov) varsitt miniföredrag på ca en minut om begreppet. Givetvis helt frivilligt att tala inför grupp på detta sätt.

2 ANDRA TRÄFFEN

Låt någon i gruppen läsa skildringen av Tim (s14 – 15) i lugnt lästempo.

Sitt tysta och känn in berättelsen.

Frågor att diskutera efter att ha läst berättelsen om Tim:

- Känner du igen "Tim"?
- Vilka känslor väcker berättelsen hos dig?
- Vad skulle du vilja/känna/önska/tycka om du var Tim?
- Vad skulle du göra om du var Tim?
- Vad skulle du vilja säga till Tims föräldrar?
- Hur skulle Tims självständighet kunna öka?
- Vad skulle man kunna göra annorlunda på daglig verksamhet?
- Hur skulle Tims fritid kunna bli bättre? Kan kontaktpersonens roll förändras?
- Hur kan Tims drömmar bli verklighet?

Fortsätt med det kapitel ni valt.

3 TREDJE TRÄFFEN

Låt någon i gruppen läsa skildringen av Carolina (s62 – 63) i lugnt lästempo.

Sitt tysta och känn in berättelsen.

Frågor att diskutera efter att ha läst Carolinas berättelse:

- Vad skulle du själv göra om du var Carolina?
- Vad skulle du göra om du var Carolinas handläggare?
- ...eller hennes vän?
- Vad skulle du själv säga till Carolina?
- Vad vore det bästa som kunde hända Carolina?
- Hur kan Carolina få sina önskningar om boende och stöd tillgodosedda?
- Hur kan Carolinas dagliga verksamhet utvecklas?

Fortsätt med det kapitel ni valt.

4 FJÄRDE TRÄFFEN

Låt någon i gruppen läsa skildringen av William (s98 – 99) i lugnt lästempo.

Sitt tysta och känn in berättelsen.

Frågor att diskutera efter att ha läst Williams berättelse:

- Vad skulle du göra om du var William?
- Vad skulle du själv vilja säga till William?
- Hur kan Williams arbetsituation förbättras?
- Vilken funktion spelar boendestödet i Williams liv?
- Vad skulle du vilja säga till Williams föräldrar?
- Vad innebär församlingen? För- och nackdelar?
- Hur skulle Williams självständighet kunna öka?

Fortsätt med det kapitel ni valt.

Förbered övning med citat till nästa träff!

5 FEMTE TRÄFFEN

ÖVNING

Var och en tar med sig ett citat från skriften. Gärna som kopierad sida.

Var och en läser upp sitt citat och berättar varför de valt just detta och vad det citatet säger dem.

När "rundan" är klar har ni samlat ihop betydelsefulla citat att ha med sig i det fortsatta arbetet. Sätt upp kopior av citaten på väggen. Med hjälp av "klisterpluppar" kan sedan deltagarna rösta på de olika citaten utifrån frågor, som t ex: "vilket citat ger nya insikter?"

Avslutande diskussion för cirkeln

Först lite research:

- Ta reda på det förhåller sig kring den aktuella frågan i kommunen.
- Vad anser de som berörs och använder service och stödtjänster? Hur kan de involveras i utvecklingsarbetet?

Skatta sedan er verksamhet utifrån de tre kapitel ni valt att studera.

- Var står vi idag? Hur fungerar det? Vad fungerar bra idag? Vad kan vi vara stolta över?
- Vad fungerar mindre bra? Finns regler och rutiner som inte följs? Saknas genomarbetade mål?

6 Valfri

SJÄTTE TRÄFFEN – PÅBÖRJA UTVECKLINGSARBETE

När man är klar över vad och på vilka områden deltagarna i cirkeln KAN påverka är det fritt att öppna för alla input, idéer och tankar om det som verksamheten borde jobba vidare med. Vid denna träff är det en fördel om ansvarig chef är med.

Checklista:

1. Prata med chefen om hur eventuella förbättringsförslag ska tas emot och behandlas. Vad kommer hända med alla goda idéer?
2. Går igenom vad det är som gäller för verksamhetens uppdrag och mål. Hur kan uppdraget och målet uppfyllas på ett bättre sätt än idag?
3. Diskutera utifrån diskussionen vid träff 5 varför det är som det är!
4. Diskutera och prioritera vad som kan förbättras. Ta fram alla förbättringsförslag som kommer upp under samtalen.
5. Formulera några konkreta förslag och prioritera bland förslagen!
6. Hur (arbetssätt) ska förändringen ske?
7. Vad behövs (förutsättningar) för att denna utveckling ska bli av?
8. Sammanställ och överlämna de utarbetade förslagen till ansvarig chef.

Sedan går ni kanske vidare med en handlingsplan där det framgår HUR och NÄR förändringarna ska genomföras!

EGEN LYA MED LAGOM MYCKET HJÄLP

Om boende och stöd i hemmet

EGEN LYA MED LAGOM MYCKET HJÄLP

I det här kapitlet redovisas vad de 20 personerna som intervjuats berättade om boende, att flytta hemifrån, val av boende och om hur de såg på stödet i sitt eget hem.

FÖRSTÅELSE

- Hur kan självständigheten påverkas av hur man bor?
- Kan man bli självständig även om man inte flyttar hemifrån?
- Hur kan man se på möjligheten att välja var och med vem man bor?
- När kan särskilt boende bli ett eget boende?
- Vad kan göra att en bostad känns som hemma?

REFLEKTION

- Ge exempel på stöd som ökar självständighet och exempel på när stöd inte stödjer ökad självständighet.
- Vad i stödet fungerar bra idag?
- Hur påverkar vi möjligheten för brukarna att bli självständiga?

UTVECKLNING

STADIGA BAND SOM BINDER OCH BÄR

I det här kapitlet redovisas det som intervjupersonerna berättade om hur de såg på kontakten med föräldrar, syskon och släktingar – vad dessa relationer betydde för dem och hur stöd kan ha både positiva och negativa effekter.

FÖRSTÅELSE

- Vad kan relationerna till föräldrar, syskon och andra släktingar betyda för att bli självständig?
- På vilket sätt kan relationerna till slakten vara hindrande eller möjliggörande?
- Hur kan man frigöra sig från sina föräldrar om man är beroende av stöd från dem?

REFLEKTION

- Vad har vi för relationer till brukarnas föräldrar, syskon och andra släktingar?
- Hur ser vi på vår relation med brukarna?
- Hur kan vi stärka brukarna i att bli mer självständiga individer?

UTVECKLNING

STADIGA BAND SOM BINDER OCH BÄR

Om relationer till föräldrar, syskon och släkt

NÅGOT ATT GÖRA PÅ KVÄLLAR OCH HELGER

Om intressen och stöd på fritiden

NÅGOT ATT GÖRA PÅ KVÄLLAR OCH HELGER

I detta kapitel presenteras upplevelser och synpunkter om fritid och stöd att komma till aktiviteter eller utöva sina intressen eller bara vara ledig. Fritid kunde ha lite olika innebörd för de som hade arbete eller arbetsliknande daglig sysselsättning och för de som inte hade det. Här skildras det som intervjupersonerna själva beskrev som deras fritid.

FÖRSTÅELSE

- Vad är egentligen fritid?
- Används fritiden för att utveckla sociala kontakter och intressen?
- Vilka hinder kan finnas för att göra det man vill på fritiden?

REFLEKTION

- Vilka möjligheter har brukarna att stärka självständigheten på fritiden?
- Vad är fritid för de som inte har sysselsättning eller daglig verksamhet?
- Hur vet vi vad brukarna är intresserade av?
- Vilka fritidsaktiviteter erbjuds brukarna?

UTVECKLNING

SAMSPEL MED OKLARA REGLER

Om vänner, kärleksrelationer och egen familj

SAMSPEL MED OKLARA REGLER

I detta kapitel återges berättelser om sociala kontakter, vänner och kärleksrelationer samt tankar om en egen familj. Här skildras intervjupersonernas erfarenheter av att bygga och upprätthålla vänskapsband och egna nätverk.

FÖRSTÅELSE

- Vad kan vännerna betyda för ens egen självkänsla och självständighet?
- Vilket stöd kan bidra till att stärka nära relationer?
- Vad kan motverka att få fler vänner?

REFLEKTION

- Vad betyder det att bo på ett boende och vilja lära känna nya personer?
- Hur stöttar vi brukarna i att skaffa vänner och skapa egna nätverk?
- Hur ser man på att bilda egen familj?

UTVECKLNING

PENGAR I HANDEN OCH HUVUDBRY PÅ BANKEN

I det här kapitlet redogörs för erfarenheter och upplevelser gällande hantering av pengar och ekonomi. Det handlar om allt från fickpengar till bankärenden och om man uppfattar sin ersättning som lön eller ekonomiskt stöd.

FÖRSTÅELSE

- Hur kan självständigheten påverkas av att inte ha tillgång till pengar?
- Vad kan vara ett bra stöd i att hantera sin ekonomi?
- Vad kan känsla av kontroll över pengarna betyda för självständigheten?

REFLEKTION

- Vilket handlingsutrymme finns för brukarna?
- Vad har vi för relation till gode män?

UTVECKLING

PENGAR I HANDEN OCH HUVUDBRY PÅ BANKEN

Om privatekonomi och stöd att hantera pengar

VARDAGSLUNK MED OROSMOLN

I det här kapitlet skildras de intervjuades erfarenheter och tankar om vardagsaktiviteter. Med det menas de verksamheter och aktiviteter som personerna deltar i regelbundet under vardagarna. Det kunde röra sig om arbete, praktikplats, studier eller daglig verksamhet, sysselsättning eller andra organiserade verksamheter och aktiviteter.

FÖRSTÅELSE

- Vad kan den dagliga verksamheten och sysselsättningen betyda för känslan av självständighet?
- Hur viktigt är det att ha inflytande över vad man ska göra på dagarna?
- När har man rätt att få lön för sitt arbete?
- Är det viktigt att sysselsättning och daglig verksamhet liknar ett arbete på arbetsmarknaden?

REFLEKTION

- Hur påverkar vi möjligheten till betalt arbete?
- Hur mycket kan brukarna välja vad de vill göra?
- Vem bestämmer vad brukaren får göra - de själva eller personer runt omkring?
- Får man stöd att nyttja sina talanger och utveckla sin kompetens?

UTVECKLING

VARDAGSLUNK MED OROSMOLN

Om organiserad sysselsättning på vardagar

IN OCH UT PÅ ARBETSMARKNADEN

I det här kapitlet redogörs för intervjupersonernas olika erfarenheter av arbete, studier och annan sysselsättning samt deras funderingar inför framtiden. Några hade aldrig haft en anställning, andra hade arbetat under stora delar av livet.

FÖRSTÅELSE

- Vad kan arbete betyda för självständigheten?
- Vad kan rätt stöd på vägen mot arbetslivet och en egen anställning vara?
- Ska alla sträva mot att få jobb?

REFLEKTION

- Vilka stödfunktioner finns det i verksamheterna i strävan mot ett lönearbete?
- På vilket sätt kan sysselsättning och daglig verksamhet göra det lättare att få lönearbete?
- Hur viktigt är ett samarbete mellan boendepersonal och daglig verksamhet/sysselsättning när brukaren strävar mot ett lönearbete?

UTVECKLNING

INVANDA RESVÄGAR OCH TEKNISKA UTMANINGAR

I det här kapitlet redovisas det som de 20 intervjuade personerna berättade om att resa med kollektivtrafik och andra färdmedel samt användning av teknik och utrustning för att förflytta sig och kommunicera med andra. Det gäller även kommunikationsteknik som dator och mobiltelefon. Här redovisas också något om att vara delaktig i samhällslivet.

FÖRSTÅELSE

- Till vad använder vi möjligheterna med medier och modern kommunikationsteknik?
- Hur fungerar allmänna färdmedel som buss och tåg?

REFLEKTION

- Hur fungerar allmänna färdmedel som buss och tåg för människor med funktionsnedsättning?
- Hur ser informationen som vänder sig till målgruppen ut?

UTVECKLNING

INVANDA RESVÄGAR OCH TEKNISKA UTMANINGAR

Om resor, tekniska hjälpmedel och samhällsinformation

IN OCH UT PÅ ARBETSMARKNADEN

Om jobb och delaktighet i arbetslivet

OJÄMLIKA MÖTEN MED VÅRD OCH MYNDIGHETER

Om kontakt med dem som beslutar
om stöd och behandling

OJÄMLIKA MÖTEN MED VÅRD OCH MYNDIGHETER

I det här kapitlet presenteras de intervjuade personernas förhållande till vården och till olika myndigheter. Här återges även berättelser om hur samverkan mellan olika myndigheter fungerar och hur relationen till enskild personal upplevs.

FÖRSTÅELSE

- Hur kan vården påverka den enskildes självständighet?
- Vad kan behövas för att man ska känna inflytande över sin egen situation och det stöd man får?
- Hur kan man förstå sina rättigheter och vad man kan be om?

REFLEKTION

- Hur påverkar bemötandet möjligheten att känna sig självständig?
- Vad är inflytande och delaktighet i våra verksamheter?
- Vilka möjligheter har brukare till inflytande och delaktighet i vår verksamheter?

UTVECKLING

SAMSPEL MED OKLARA REGLER

Om vänner, kärleksrelationer och egen familj

PENGAR I HANDEN OCH HUVUDBRY PÅ BANKEN

Om privatekonomi och stöd att hantera pengar

VARDAGSLUNK MED OROSMOLN

Om organiserad sysselsättning på vardagar

EGEN LYA MED LAGOM MYCKET HJÄLP

Om boende och stöd i hemmet

STADIGA BAND SOM BINDER OCH BÄR

Om relationer till föräldrar, syskon och släkt

NÅGOT ATT GÖRA PÅ KVÄLLAR OCH HELGER

Om intressen och stöd på fritiden

IN OCH UT PÅ ARBETSMARKNADEN

Om jobb och delaktighet i arbetslivet

INVANDA RESVÄGAR OCH TEKNISKA UTMANINGAR

Om resor, tekniska hjälpmedel och samhällsinformation

OJÄMLIKA MÖTEN MED VÅRD OCH MYNDIGHETER

Om kontakt med dem som beslutar om stöd och behandling

Skriften **SJÄLVSTÄNDIGHETENS LABYRINT** – **VÄGVAL, HINDER OCH ÖPPNINGAR**

- Inledning med några aspekter på begreppet självständighet
- Ett kapitel om synen på funktionsnedsättning bland de intervjuade
- Nio redovisande kapitel utifrån vad deltagarna berättat i intervjuerna. Varje kapitel börjar med inledande frågor och citat från intervjuerna.
- Kapitlen är uppdelade i nedanstående avdelningar:

- Tre fiktiva personskildringar av Tim, Carolina och William
- Ett analyserande kapitel
- Metodkapitel
- Ordlista
- Sammanfattning

BO, LEVA & RELATIONER

- om bostaden – en bas i livet, men som väcker många frågor om val, stöd och självständighet
- om hur de nära relationerna med familj, vänner och kompisar, gestaltar sig och utvecklas
- om hur relationerna påverkar fritiden

FÖRSÖRJNING & UTVECKLING

- om självständighet i förhållande till det man gör på dagarna
- om funderingar kring arbete och sysselsättning
- om levnadsförhållanden, ekonomi och försörjningsformer
- om mål och riktning i livet

KOMMUNIKATION & DELAKTIGHET I SAMHÄLLET

- om att vara en självständig individ i samhället
- om att kunna resa och förflytta sig
- om tekniska hjälpmedel
- om relationen till vård och myndigheter

STUDIEMATERIAL TILL SKRIFTEN SJÄLVSTÄNDIGHETENS LABYRINT

Självständighetens labyrint (FOU nu 2015) bygger på intervjuer med 20 personer som har stöd enligt Socialtjänstlagen eller LSS. De funktionsnedsättningar det handlar om är intellektuella, neuropsykiatriska och psykiska. Skriften baseras på det som människor med funktionsnedsättningar själva har lyft fram om sina egna liv och om vad som är bra och dåligt för dem.

Självständighetens labyrint är utformad för att kunna användas i utvecklingsarbete inom verksamheter som stöder människor med funktionsnedsättning.

Detta studiematerial har utarbetats av medarbetare från Sigtuna kommun och FOU nu och är ett stöd för att i studiecirkelform arbeta med FOU nu:s skrift Självständighetens labyrint.

Studiecirkeln kan bestå av personal, stöd användare (=brukare) och anhöriga. Det kan vara personal inom olika eller en yrkeskategori eller en verksamhet, men också en blandad grupp från olika verksamheter och yrken. Sådan blandning kan ge en bra dynamik.

De första kapitlen baseras på forskning om bland annat lärande nätverk och forskningscirklar.

